

Boom-project conflicten

In dit beleidsplan wordt speciale aandacht geschonken aan boom-project conflicten.

Een 'project' is een willekeurige (wens tot) verandering in de openbare ruimte die mogelijk negatief uitwerkt op aanwezige bomen.

Een project kan in dit geval zowel een klacht zijn (een onoverzichtelijke kruising) als een concrete ingreep zoals nieuwbouw of aanleg van een weg.

Omdat elk 'boom-project conflict' uniek is, is het niet mogelijk om bijvoorbeeld met een gestandaardiseerde puntentelling te werken. Elke kwestie moet apart geanalyseerd worden en uiteindelijk wordt de beslissing 'conform beleid' of 'in de geest van het beleid' genomen. Hier gaat een transparante en integrale belangenafweging aan vooraf waarbij het belang van de boom wordt afgezet tegen het maatschappelijke belang waarvoor de boom zou moeten wijken.

Om goed inzicht te krijgen in de problematiek en de belangen, dienen de volgende vragen beantwoord worden:

Boomgerichte vragen:

- 1) Wat is de status van de boom? : Monumentaal > Beeldbepalend voor omgeving > Onderdeel bomenstructuur > Overige bomen.
- 2) Is de boom in zijn huidige vorm, grootte en functie vervangbaar?
- 3) Wat is de toekomstverwachting van de boom?
- 4) Is de boom eventueel te verplanten? Dit is afhankelijk van vele factoren zoals soort, grootte, conditie en standplaats

Projectgerichte vragen

- 1) Welk belangenniveau wordt gediend? Landelijk > Regionaal > Gemeentelijk > Wijk > Straat > individu.
- 2) In geval van een klacht: wat is type overlast, de duur en het aantal gedupeerden?
- 3) Wat zijn de bevindingen van de onafhankelijk boomtechnisch adviseur?
- 4) Zijn de boomsparende alternatieven voldoende onderzocht? Denk aan wortelvriendelijke constructies, fasering, ruimtelijke aanpassing van het ontwerp enzovoorts.

Door deze vragen te beantwoorden en te overwegen krijgt men grip op de zaak en kunnen belangen worden afgewogen.

Bomen en Ruimtelijke ontwikkelingen

Bestemmingsplanfase

In deze fase wordt de 'basisbeslissing' genomen. Juist nu moet de boomambtenaar aan tafel zitten om nieuwe plannen en aanpassingen te toetsen aan het bomenbeleid om te beoordelen welke impact wordt verwacht bij (beschermwaarde) bomen. Tevens kan vanuit de vakafdeling input worden gegeven voor nieuwe aanplant en het versterken van de gemeentelijke bomenstructuur.

Ontwerpfase

Ontwikkelen Format Boomonderzoek: bij elk plan in de buitenruimte waar een effect wordt verwacht op het aanwezige bomenbestand > verplichte uitvoering van een boomtechnische inventarisatie.

Welke bedreigingen spelen er? De Bomen Effect Analyse (B.E.A.) is hiervoor de geijkte methode.

Uitvoeringsfase

Plan van Aanpak: hoe dient te worden omgegaan met de bestaande, te behouden bomen om duurzaam voortbestaan te kunnen garanderen. Onderdelen en methoden die hier van toepassing kunnen zijn:

- Opstellen werkplan/kwaliteitsplan (door aannemer)
- Uitvoeren boombeschermende maatregelen zoals voorgeschreven in BEA en bomenposter van Stadswerk (bijlage 6)
- Monitoring en inspectie
- Toezicht en directievoering
- Opleggen dwangsom bij schade

Bomen en Overlast

Bomen kunnen op diverse manieren leiden tot het ervaren van overlast.

Overlast bestaat in vele soorten en gradaties. Toch lijkt de kwestie 'overlast' niet erg te leven in de gemeente Ommen. Dit komt vermoedelijk omdat de burger een zekere mate van overlast accepteert en dat de gemeente in haar beheer naar tevredenheid de overlast aanpakt. Voor het overzicht volgt hier een korte opsomming van gehoorde overlastkwesties, gerangschikt per categorie:

Veiligheid

- Verkeershinder. Bomen belemmeren het uitzicht bij uitritten en kruisingen
- Wortelopdruk; struikelgevaar, fietsers en brommers kunnen macht over het stuur verliezen
- Vallende takken of omwaaiende bomen met risico op letselschade

Gezondheid

- Stuifmeel in relatie tot hooikoorts
- Eikenprocessierups

Economische schade

- Vallend hout of vruchten op bijvoorbeeld auto's
- Schaduw op landbouwgewassen
- Groei van wortels in riolering en onder funderingen

Woongenot

- Blad/vrucht/bloesemafval
- Druipen (honingdauw) en de daaropvolgende vorming van roetdauw
- Wortels in de tuin
- Schaduwwerking
- Vogelpoep

Zoals gezegd bestaat weinig aanleiding om ingrijpende beleidsmatige veranderingen door te voeren op dit gebied. Wel kan overlast een factor in de belangenweging kunnen zijn. Het type overlast, de duur van de overlast en het aantal personen dat hinder ondervindt is bepalend in a): of en hoe de overlast wordt aangepakt en b): of het bezwaar van de klager(s) opweegt tegen het belang van de boom. Een duidelijk uitgangspunt dat klachten uit de categorie 'woongenot' in principe niet zwaar genoeg wegen om een kapvergunningsplichtige boom te kappen. Wat betreft de overige overlastcategorieën kan overlast leiden tot kap, maar alleen in uitzonderlijke gevallen en dan vooral op het aspect 'veiligheid'.

Wijkgroen en overlast

Bomen die zijn aangeplant als aankleding van een wijk kunnen op een bepaald moment onderwerp van discussie gaan vormen. Ze worden te groot, laten overvloedig vruchten vallen of drukken massaal bestrating op. Vaak zijn dit geen beschermwaardige bomen. Dat wil echter niet zeggen dat de gemeente de bomen zomaar kapt.

In dergelijke gevallen worden de volgende stappen doorlopen:

- Inventarisatie van de problematiek
- Organiseren inspraak (inloopavond/enquête)
- Formuleren redelijke opties (kap en eventueel herplant, uitvoeren maatregelen, niets doen). Met redelijk wordt bijvoorbeeld bedoeld: niet zwaar investeren in bomen met een lage toekomst-verwachting. Of bomen herplanten waar geen ruimte is (juiste boom op juiste plaats)
- Democratische besluitvorming (meerderheid bepaald)

Een dergelijk stappenplan kan eventueel ook opgaan als beschermwaardige bomen in het geding zijn. Uiteraard zal de problematiek dan aanzienlijk zwaarder moeten zijn voordat kap een optie is.

Laanvervangning

Tijdens de workshops is het thema laanvervangning besproken. Lanen die langzaam maar zeker aftakelen kunnen op diverse manieren worden aangepakt. Zo lang het beeld van een laanstructuur nog redelijk intact is en meer dan 50% van de bomen nog staat en conditioneel minimaal redelijk is, blijft laanherstel achterwege. Daar waar zinvol is, worden bomen individueel vervangen.

Indien meer dan 50% van een laan is aangetast en ook de overige bomen zichtbaar over hun hoogtepunt heen, wordt een meer rigoreuze aanpak gehanteerd. De structuur verliest dan namelijk langzaam zijn waarde terwijl de beheerkosten steeds hoger worden.

De afwegingen die dan nog gemaakt dienen te worden zijn:

- Volledige of gedeeltelijke vervanging
- Gefaseerde aanpak of alles in een keer

Dit zijn afwegingen die afhankelijk zijn van de kwaliteit van de bomen, het beschikbare budget en wens van omwonenden. Ook ecologie speelt een rol.

Indien de structuur dienst doet als migratieroute voor vleermuizen, ligt een gefaseerde aanpak voor de hand waarbij eerst de ene zijde en een paar jaar later de andere zijde wordt gedaan. Dit heeft ook als voordeel dat de beeldimpact niet al te groot is.

Timing

Het moment van laanvervangning kan mogelijk slim gepland worden in combinatie met bijvoorbeeld een wegreconstructie of rioolvervangning. Daarom is een goede afstemming met de andere vakdisciplines binnen de gemeente belangrijk.